

Desatero pro rodiče předškoláka

Co váš malý předškolák má vlastně k zápisu do školy umět.

Rodiče se často ptají, co by mělo dítě v době, kdy ukončuje svůj předškolní věk, zpravidla zvládnout. Nabízíme k základní orientaci ve věcech výchovy a vzdělávání dětí následující „desatero“ věku a potřebám dítěte odpovídajících znalostí a dovedností, k jejichž osvojení by dítě mělo být v průběhu předškolního věku vedeno, ať už v mateřské škole či v rodině. Je přirozené, běžné, standardní, že každé dítě zvládne „desatero“ v míře a rozsahu svých individuálních možností a schopností. Jedná se tedy pouze o orientační pomůcku, která reaguje na dotazy mnoha rodičů, zejména těch, jejichž děti běžnou mateřskou školu nenavštěvují.

*Dítě by mělo být dostatečně fyzicky zdatné a pohybově vyspělé.
zachovávat správné držení těla

běhat, skákat, zvládat různé druhy lezení, překonávat překážky, pohybovat se v různém prostředí a terénu (v lese, na sněhu, v písku apod.),

být přiměřeně obratné udržet rovnováhu na jedné noze, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, jezdit na tříkolce, koloběžce, kole apod.

být pohybově aktivní po delší dobu

*Dítě by mělo být samostatné v sebeobsluze.

svléknout se, obléknout se i obout boty (zapnout a rozepnout zip i malé knoflíky, zavázat si tkaničky

samo se umí najíst, nalít si nápoj, používat příbor, stolovat čistě,

zvládat osobní hygienu používat kapesník, umýt a osušit si ruce, používat toaletní papír

zvládat drobné úklidové práce uklidit předměty a pomůcky na určené místo, připravit další pomůcky, srovnat hračky, uklidit po sobě papírky od sladkostí apod.

dokázat se postarat a poznat si své věci udržovat v nich pořádek.

*Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové a řečové dovednosti.
vyslovovat správně všechny hlásky,

mluvit ve větách, zformulovat otázku, vyprávět příběh, popsat situaci apod.

mluvit gramaticky správně (tj. užívat správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.),

mít přiměřenou slovní zásobu, umět pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno, přirozeně a srozumitelně hovořit s dětmi i dospělými, vést rozhovor, domlouvat se.

*Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci.

zručně zacházet s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji pracovat s konstrukčními stavebnicemi, modelovat, stříhat, kreslit, malovat apod.

zvládat činnosti s drobnějšími předměty korálky, drobnými stavebními prvky apod.

správně držet tužku, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím

vést stopu tužky, pastelu, štětce, obkreslovat, vybarvovat, vést plynulé tahy

zkoušet napsat hůlkovým písmem celé své jméno na výkres

napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary popř. písmena, číslice

rozlišovat pravou a levou stranu, pravou i levou ruku

řadit prvky zleva doprava, zprava doleva i v dalších směrech,

upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, mělo by být zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák, či levák

*Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy.

rozlišovat podstatné znaky předmětů rozlišovat barvy, tvary, figuru a pozadí

skládat obrázky z několika tvarů

nalézat rozdíly na dvou obrazech, doplňovat detaily, postřehnout změny např. co je nového, co chybí na obrázku i ve skutečnosti

rozlišovat jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou písmena, číslice

rozlišovat zvuky např. zvuky jednoduchých hudebních a rytmických nástrojů

skládat slova z několika slabik, sluchově rozložit slovo na slabiky, rozeznávat počáteční hlásku ve slově, vytleskat slabiky ve slově.

*Dítě by mělo zvládat jednoduché logické, myšlenkové a početní operace.

ukazovat na prstech či předmětech počet, počítat na prstech, počítat po jedné, chápat, že číslovka vyjadřuje počet

vyjmenovat číselnou řadu a určit počet prvků minimálně v rozsahu do 5

porovnat počet prvků např. poznat, co je více x méně, o kolik

rozpoznat odlišné tvary kruh, čtverec apod.

třídit, seskupovat a přiřazovat předměty dle daného kritéria řadit, uspořádat např. korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti

přemýšlet, vést jednoduché úvahy, komentovat, co dělá „přemýšlet nahlas“

řešit jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty,

rozumět časoprostorovým pojmům např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně dříve, později, včera, dnes, pojmům označujícím velikost, hmotnost např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký

*Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a paměť.

udržovat soustředěnou pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10–15 min.),

věnovat se soustředěně i činnostem, které nejsou pro ně aktuálně zajímavé a které mu byly zadány,

záměrně si zapamatovat, co prožilo, vidělo, slyšelo, po přiměřené době si toto vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit

Pamatuje si říkadla, básničky, písničky,

přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je

postupuje podle pokynů

pracuje samostatně

*Dítě by mělo být přiměřeně citově a sociálně vyspělé a samostatné.

nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých

chovat se kontrolovaně, bez výrazných výkyvů v náladách

ovládnout své pocity reagovat přiměřeně na drobný neúspěch, odložit přání na pozdější dobu, přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci

uplatňovat základní společenská pravidla zdravit, požádat, poděkovat, omluvit se

navazovat kontakty s dítětem i dospělými, komunikovat s nimi zpravidla bez problémů kamarádit se, vyhledávat partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvat

k dětem se chovat přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělit se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úlohy, všimát si, co si druhý přeje)

k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všimá si, co si druhý přeje)

je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

zapojovat se do práce ve skupině, vyjednávat a dohodnout se, vyslovovat a obhajovat svůj názor,

dodržovat ve skupině (v rodině) daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, být srozuměno se jimi řídit uposlechnout pokynů

*Dítě by mělo být schopno vnímat přiměřené kulturní podněty a projevovat se v tvořivých činnostech.

pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení

zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.

je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí

svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne

zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny

zná celou řadu písní, básní a říkadel

zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)

vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí

hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

*Dítě by mělo být schopno se přiměřeně orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i praktickém životě.

Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)

zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)

ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat

má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)

přiměřeným způsobem se zapojuje do péče o potřebné

má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)

chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)

uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

Co by předškolák měl skutečně nejen do nástupu do školy, ale i k zápisu zvládnout?

1. Důležité je, aby znal své jméno, příjmení, popřípadě datum narození a adresu, kde bydlí.
2. Měl by umět vyslovovat správně všechny hlásky, vytleskávat slabiky. Velkým problémem je rozeznávání první a poslední hlásky ve slově, to dnes většina dětí neumí, což je pro ně velkým hendikepem při psaní diktovaného textu.
3. Určit barvy.
4. Poznat číslice do 5, geometrické tvary.
5. Zazpívat písničku či přednést nějakou říkanku.
6. Co se týká dovedností, mělo by dítě umět nakreslit rovnou čáru, kruh, obloučky, šneky, čtverec, vlnovky, smyčky. Dovede nakreslit panáčka s pěti prsty, hlavou, krkem, trupem, zvládne doplnit i detaily (knoflíky, kapsy, ...). Dovede obtáhnout psací písmo a překreslí tiskací písmeno. Některé děti se zvládnou i podepsat. Předškolák umí vybarvit omalovánku a dokreslit chybějící části obrázku. Zvládne spojit rovnou čárou dva body v libovolném směru. stříhat a držet správně tužku (a to již od útlého věku, ne až v první třídě).

Pokud rodiče váhají, zda přihlásit dítě do školy, nebo ještě rok počkat, je na místě návštěva pedagogicko-psychologické poradny. Odborníci dítě otestují a rádi pomohou. Není vhodné cokoli uspěchat nebo naopak zbytečně odložit vstup do školy dítěti, které by první třídu v *pohodě zvládlo*.

Jak dítě na školu připravit?

Nemá smysl dopředu učit děti číst, psát a počítat. To určitě zvládnou během první třídy spolu se svými spolužáky. I když existuje dost dětí, které čtou už ve školce, neměli bychom je ke zvládnutí těchto dovedností nutit. Říká se, „Všechno má svůj čas“. A tady to platí dvojnásob.

„ KAŽDÝ ČLOVĚK MÁ BÝT PŘIPRAVEN TAK, ABY BYL KU PROSPĚCHU SOBĚ SAMÉMU I VŠEM OSTATNÍM“.

„ V NIČÍ MOCI NENÍ, JAKÉ SE RODÍ DĚTI, ABY SE VŠAK SPRÁVNÝM VEDENÍM STALY DOBRÝMI, TO JE V NAŠÍ MOCI“.

JAN AMOS KOMENSKÝ

